

FOCUS NR. 52

Kennis van het Nederlands: een bepalende factor voor de toegang tot werk voor Brusselaars?

ANTOINE DEWATRIPONT (BISA-FPB)

Deze Focus analyseert in welke mate de kennis van het Nederlands een belangrijke factor is voor de beroepsintegratie van Franstalige Belgische werkzoekenden die in het Brussels Gewest wonen. Vanaf welk niveau van het Nederlands nemen de kansen van een werkzoekende op het vinden van een baan toe? Hebben bepaalde profielen van werkzoekenden meer baat bij een goede kennis van het Nederlands? Moeten we de voorkeur geven aan meer intensieve leerprogramma's voor subgroepen of aan meer elementaire programma's die voor iedereen toegankelijk zijn?

Inleiding

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) is het enige officieel tweetalige gewest van het land. Het wordt ook gekenmerkt door de aanwezigheid van gewestelijke en federale overheidsinstellingen die in het Nederlands en/of het Frans werken. Tegelijkertijd wordt het steeds meer meertalig. Zo zijn er veel multinationale ondernemingen en internationale instellingen gevestigd die intergouvernementele organisaties, federaties, adviesbureaus, vertaalbureaus, enz. in hun kielzog met zich brengen. **Is het in deze context nog steeds belangrijk dat werkzoekenden de twee officiële talen van het Gewest beheersen om een baan te vinden?** Dit is een belangrijke vraag bij het overwegen van maatregelen om de integratie van werkzoekenden op de arbeidsmarkt te vergemakkelijken en om passende leerprogramma's te ontwikkelen.

De discrepantie op de Brusselse arbeidsmarkt tussen de vacatures en de competenties van de werkzoekenden doet

eveneens de vraag rijzen naar het belang van de Nederlandse taal. De taalbarometer van de VUB¹ gaf in 2018 aan dat slechts 8 % van de jongeren onder de 30 jaar die in het Brussels Gewest het Franstalig onderwijs hebben gevolgd, zegt het Nederlands te beheersen. De kennis van het Nederlands lijkt echter een belangrijk criterium te zijn voor de werkgevers in hun aanwervingsbeleid, aangezien in 2019 bijna de helft van de door Actiris ontvangen en gepubliceerde vacatures expliciet kennis van het Frans en het Nederlands als eisen vermeldde².

Deze Focus geeft enkele antwoorden door specifiek te kijken naar **het belang van de kennis van het Nederlands bij de Franstalige werkzoekenden**³.

In het bijzonder worden de volgende vragen behandeld:

- › **Vanaf welk kennisniveau is het Nederlands nuttig voor de beroepsintegratie van Franstalige werkzoekenden?**
- › **Hebben sommige groepen Franstalige werkzoekenden meer baat bij dit kennisniveau van het Nederlands dan andere?**

Om methodologische redenen die hierna worden toegelicht, is deze analyse gebaseerd op de groep van de Franstalige werkzoekenden met de Belgische nationaliteit.

Deze analyse strookt met het feit dat de meertaligheid van de Brusselaars in 2019 in de Algemene Beleidsverklaring van de Brusselse Regering als prioriteit werd erkend. Een meer intensief taalonderwijs is een belangrijk aandachtspunt van de minister voor de Promotie van Meertaligheid, Sven Gatz, die wil dat alle Brusselaars op 18-jarige leeftijd drietalig zijn (met kennis van Frans, Nederlands en Engels). We merken ook op dat de Brusselse Regering heeft aangekondigd dat het Brussels Gewest 30 miljoen euro van zijn budget voor het herstelplan (op een totaal budget van 395 miljoen euro) zal besteden aan het verbeteren van de digitale en taalvaardigheden van de werkzoekenden.

Bovendien is de nadruk op de kennis van het Nederlands voor Franstalige werkzoekenden des te belangrijker in het kader van de interregionale mobiliteit en de samenwerkingsakkoorden tussen de Vlaamse en Brusselse overheid om meer banen in Vlaanderen beschikbaar te maken voor Brusselaars.

Een beperkt kennisniveau van het Nederlands bij Franstalige werkzoekenden

Om de in de inleiding gestelde vragen te beantwoorden, werd gebruik gemaakt van de administratieve databank van Actiris, de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling. Actiris is verantwoordelijk voor de individuele begeleiding van werkzoekenden met het oog op hun integratie op de arbeidsmarkt. Deze databank laat toe werkzoekenden vanaf hun inschrijving bij Actiris maandelijks te volgen en na te gaan of zij een baan vinden, rekening houdend met hun sociaal-economische kenmerken op het ogenblik van de inschrijving (opleidingsniveau, leeftijd, woonplaats, geslacht, talenkennis, enz.).

Elke werkzoekende die zich bij Actiris inschrijft, heeft een eerste gesprek met een consulent van Actiris. Tijdens dit gesprek wordt aan de werkzoekenden gevraagd hun dossiertaal te kiezen (Frans of Nederlands) en hun achtergrond en competenties te presenteren. Er wordt gevraagd hun talenkennis te beschrijven in de vier klassieke vaardigheden: begrijpend luisteren, begrijpend lezen, schrijven en spreken. Aangezien spreken de belangrijkste vaardigheid is in een sollicitatiegesprek, ligt daar het zwaartepunt van deze Focus. De analyse van de kennis van de tweede officiële taal van het Gewest **is dus gebaseerd op een zogenaamde declaratieve variabele**⁶ (→ Kader 1).

Actiris heeft aangetoond dat van de Brusselse werkzoekenden die in januari 2020 waren ingeschreven, 17,5 % geen of slechts een basiskennis van de landstaal in hun dossier had ingevoerd (dus geen goede kennis van Frans of van Nederlands)⁵. Gezien de beperkingen van de declaratieve informatie, ligt de focus van de analyse op **werkzoekenden met de Belgische nationaliteit en een Franstalig dossier**⁶. Door te focussen op de subgroep van werkzoekenden die bij Actiris zijn ingeschreven, een Franstalig dossier hebben en de Belgische nationaliteit bezitten, kan met meer zekerheid worden vastgesteld of deze werkzoekenden wel degelijk minstens het Frans beheersen⁷.

1. Een declaratieve variabele

Een declaratieve variabele is, in tegenstelling tot een objectieve variabele, niet gebaseerd op feitelijk gedrag. Hij wordt geconstrueerd op basis van wat de respondenten zeggen over hun feitelijk gedrag.

Dit impliceert dat dit type variabele per definitie niet neutraal is. In het kader van de analyse in deze Focus wil dit zeggen:

- Het kennisniveau van het Nederlands is gebaseerd op de subjectieve beoordeling van de werkzoekende en zijn/haar consulent. **Een andere werkzoekende of een andere consulent van Actiris zou eenzelfde kennisniveau wellicht anders kunnen invoeren.**
- **Werkzoekenden kunnen hun kennisniveau van het Nederlands bewust zelf naar boven of naar beneden bijstellen.** Sommigen kunnen aangeven dat zij het Nederlands beter beheersen dan in werkelijkheid het geval is, om hun kansen op een sollicitatiegesprek met een werkgever en mogelijk een baan te vergroten. Het is ook mogelijk dat sommige werkzoekenden hun kennisniveau van het Nederlands als lager voorstellen, uit angst om later te worden getest of om als verwaand of misleidend te worden beschouwd.

Beide beperkingen kunnen leiden tot vertekeningen waarmee bij de analyse van de resultaten rekening moet worden gehouden.

Merk op dat in de door de Brusselse Regering geplande investering van ongeveer 30 miljoen euro voor de verbetering van de digitale en taalkundige vaardigheden van werkzoekenden, een deel van de begroting bestemd is voor het systematische gebruik van digitale testmodules om de taalkundige en digitale vaardigheden van elke werkzoekende op het moment van de inschrijving te beoordelen. Een dergelijke systematische objectivering van de (digitale en) talenkennis zou ook meer gedegen analyses mogelijk maken.

Voor de geanalyseerde steekproef (→ zie meer details in kader 2) wordt het kennisniveau van het Nederlands voor het spreken weergegeven in tabel 1 hieronder. Deze subgroep, die uitsluitend werkzoekenden van Belgische nationaliteit omvat, heeft ook het voordeel dat het kennisniveau van het Nederlands van deze subgroep beter gedocumenteerd is. Maar zelfs voor deze subgroep werd in iets meer dan een derde van de dossiers van werkzoekenden het niveau van het Nederlands niet in het dossier ingevoerd. Daarom gaat deze Focus ervan uit dat een groot gedeelte van de werkzoekenden, voor wie geen kennisniveau werd ingevoerd, een lager dan gemiddelde kennis van het Nederlands heeft. Deze werkzoekenden zouden er immers minder belang bij hebben hun kennisniveau mee te delen. De consulenten van Actiris zijn bovendien minder geneigd het kennisniveau in te voeren van werkzoekenden die helemaal geen Nederlands kennen. Anderzijds zijn de consulenten waarschijnlijk meer geneigd informatie in te voeren voor werkzoekenden met kennis van het Nederlands, om hen bij werkgevers aan te bevelen. Voor de werkzoekenden voor wie in de databank geen informatie over de kennis van het Nederlands beschikbaar is, maar voor wie de kennis van andere talen wel ingevoerd is, wordt er dus van uitgegaan dat zij geen kennis van het

1 VERDELING VAN DE BRUSSELSE WERKZOEKENDEN MET EEN INSCHRIJVINGSDOSSIER IN HET FRANS EN MET DE BELGISCHE NATIONALITEIT VOLGENS HUN KENNIS VAN HET NEDERLANDS - COHORTEN 2013-2019

Kennisniveau van het gesproken Nederlands	Alle werkzoekenden	Vrouwen	Mannen	Lager middelbaar onderwijs	Hoger middelbaar onderwijs	Hoger onderwijs	Studies in het buitenland zonder gelijkwaardigheidsattest ⁸	Inwoner van een wijk die deel uitmaakt van de Brusselse armesikkel
A1 - inleidend niveau	29,7 %	29,1 %	30,3 %	30,9 %	18,3 %	14,6 %	4,4 %	35,9 %
A2 - intermediair niveau	37,1 %	37,4 %	36,9 %	44,6 %	43,0 %	30,1 %	63,7 %	38,4 %
B1 - drempel	14,5 %	15,1 %	14,0 %	10,7 %	17,8 %	22,4 %	16,5 %	11,9 %
B2 - gevorderd niveau	9,3 %	9,2 %	9,3 %	5,6 %	10,7 %	17,4 %	9,7 %	6,6 %
C1 - autonoom niveau	5,1 %	5,0 %	5,2 %	4,1 %	5,1 %	9,5 %	3,9 %	3,6 %
C2 - volledige beheersing	4,3 %	4,2 %	4,3 %	4,1 %	5,1 %	6,0 %	1,8 %	3,6 %
Aantal	64 129	30 254	33 875	19 745	20 044	13 622	10 718	17 210

Bron: Actiris, berekeningen BISA-FPB

Nederlands hebben. Met andere woorden, zij krijgen een niveau A1, het inleidende niveau (1). Op die manier daalt het aandeel ontbrekende informatie tot ongeveer 10 % van de dossiers. Deze veronderstelling is gehanteerd zowel voor tabel 1 als voor de resultaten in de sectie over de resultaten.

De verschillende kennisniveaus volgen het schema van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (CEFR) voor talen. Van alle Brusselse werkzoekenden met de Belgische nationaliteit en een Franstalig inschrijvingsdossier bij Actiris **hebben twee op drie een inleidend niveau A1 of een intermediair niveau A2 voor het spreken van Nederlands**. Het percentage werkzoekenden met een hoger kennisniveau neemt **daarna drastisch af. Slechts 18,7 % van de respondenten verklaarde dat hun kennis van het Nederlands ten minste gelijk was aan niveau B2 (gevorderd niveau)**.

Het niveau van het Nederlands is voor vrouwen en mannen vrij gelijklopend. Anderzijds zijn er grote verschillen zichtbaar naar opleidingsniveau. Hoger opgeleide werkzoekenden hebben bijvoorbeeld vaker een niveau B of C, wat waarschijnlijk kan worden verklaard door het feit dat zij een langere opleiding hebben genoten. Werkzoekenden die in het buitenland hebben gestudeerd, hebben daarentegen aanzienlijk lagere niveaus.

De kennis van het Nederlands is lager bij werkzoekenden die in een wijk van de arme sikkel⁹ van het BHG wonen. Dit kan gedeeltelijk worden verklaard door het feit dat deze groep gemiddeld een lager opleidingsniveau heeft en vaker in het buitenland heeft gestudeerd, zoals blijkt uit de Wijkmonitoring van het BISA.

Het Nederlands is een belangrijke factor voor de beroepsintegratie

Het verband tussen **de kennis van het Nederlands en de kans op het vinden van een baan** werd geschat aan de hand van een duurmodel. Het betreft dus een analyse van de correlatie en niet van de causaliteit. De huidige kwaliteit van de gegevens over de talenkennis maakt geen analyse mogelijk van het causale effect van de kennis van het Nederlands op de integratie op de arbeidsmarkt. Het zou interessant zijn om in een latere analyse, wanneer de kennis van het Nederlands systematisch en met behulp van een gecomputeriseerde test voor

2. Twee beperkte steekproeven

Momenteel wordt informatie over de talenkennis van werkzoekenden slechts eenmaal per jaar, eind januari, in de Actiris-databank opgeslagen en voor analyse beschikbaar gemaakt, en uitsluitend voor werkzoekenden die op dat moment bij Actiris zijn ingeschreven¹⁰. Dit betekent voor deze Focus **dat het niet mogelijk was gegevens te verkrijgen over het kennisniveau van het Nederlands van werkzoekenden die zich op een ander moment van het jaar hebben ingeschreven en die reeds voor de maand januari uit de werkloosheid zijn gestroomd**.

De toegang tot slechts een deel van de informatie vertekent de analyses van het belang van kennis van het Nederlands voor de beroepsintegratie. Werkzoekenden met een beter profiel en die sneller een baan vinden, zijn minder nauwkeurig vertegenwoordigd in de analysesteekproef. Dit is bijvoorbeeld het geval voor veel jonge afgestudeerden die zich tussen juli en oktober inschrijven, zeer snel een baan vinden en in de maand januari niet meer bij Actiris zijn ingeschreven. De in deze Focus gepresenteerde resultaten hebben dus betrekking op een steekproef van werkzoekenden die gemiddeld langer ingeschreven blijven en die dus gemiddeld een minder gunstig profiel hebben om tot de arbeidsmarkt toe te treden. Dit kan ertoe leiden dat het belang van het Nederlands in de analyses enigszins wordt over- of onderschat.

Om de robuustheid van de resultaten te vergroten, werd het duurmodel op een tweede steekproef toegepast. De eerste steekproef, waarvan de resultaten in deze Focus worden gepresenteerd, omvat de cohorten werkzoekenden die zich in de periode 2013-2019 tussen september en januari hebben ingeschreven en die aan het eind van de maand januari nog steeds bij Actiris waren ingeschreven. **De resultaten voor deze steekproef werden bevestigd door zeer vergelijkbare resultaten voor de tweede steekproef**, namelijk de werkzoekenden die eind januari in de jaren 2016-2019 nog waren ingeschreven (met om het even welke duur). De eerste steekproef, met inbegrip van de cohorten, omvat een groter aandeel werkzoekenden die voor een betrekkelijk korte periode bij Actiris waren ingeschreven, terwijl de tweede steekproef een groter aandeel langdurig werklozen omvat.

werkzoekenden wordt beoordeeld, uitsluitend dit causale effect te onderzoeken.

Het gebruikte econometrische model houdt rekening met de kenmerken van de werkzoekenden, zoals hun leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Het model houdt ook rekening met het moment waarop de werkzoekende zich bij Actiris heeft ingeschreven, de duur van de werkloosheid, of de persoon wel of niet werk heeft gevonden en wanneer dat is gebeurd. Voor deze analyses wordt werk gedefinieerd als een werkervaring van ten minste zes opeenvolgende maanden.

Hoe moeten de resultaten van het duurmodel worden geïnterpreteerd? Als de door dit econometrische model geschatte coëfficiënt groter is dan 1, hangt het onderzochte kennisniveau van het Nederlands samen met een grotere kans op beroepsintegratie in vergelijking met het referentieniveau, dat hier is vastgesteld op het intermediaire niveau (A2)¹¹ (2).

De andere coëfficiënten (2) moeten worden geïnterpreteerd in relatie tot deze referentie:

- › De coëfficiënt voor niveau A1 is aanzienlijk kleiner dan 1 en dus kleiner dan de referentie (niveau A2). Deze coëfficiënt van 0,83 geeft aan dat werkzoekenden gemiddeld 17 % minder kans hebben om een baan te vinden als zij een inleidend kennisniveau (A1) hebben in plaats van een intermediair niveau (A2). **Een intermediair niveau van het Nederlands is dus al nuttig voor werkzoekenden in Brussel, omdat het hun kansen op een baan vergroot.**
- › Met een niveau B1 of B2 is de kans op het vinden van een baan respectievelijk 5 % en 20 % groter dan met een niveau A2.
- › Een niveau C verhoogt de kansen op beroepsintegratie zeer sterk (respectievelijk 29 % en 48 % voor niveau C1 en C2 in vergelijking met niveau A2).

Uit deze coëfficiënten kan dus worden geconcludeerd dat hoe hoger het kennisniveau van het Nederlands is, hoe groter de kans op het vinden van een baan.

Deze kennis van het Nederlands kan nuttig zijn voor werkzoekenden om **een baan te vinden in het Brussels Gewest, maar ook om in Vlaanderen (of zelfs in Wallonië) te gaan werken.** De gebruikte gegevens houden immers ook rekening met de banen in Vlaanderen of Wallonië. Maar het verschil per arbeidslocatie in België is niet zichtbaar in de gegevens die in deze analyse zijn gebruikt. Het is hier dus niet mogelijk om na te gaan vanaf welk kennisniveau van het Nederlands de kans op het vinden van een baan in Vlaanderen voor Brusselse werkzoekenden toeneemt. Merk bovendien op dat Actiris en de VDAB aan de hand van een analyse op basis van gegevens van het Steunpunt Werk hebben aangetoond dat het aantal Brusselaars dat in Vlaanderen gaat werken in de periode 2014-2019 aanzienlijk is toegenomen (+23 %)¹².

Voor de volgende secties zijn de kennisniveaus van het Nederlands in drie categorieën ingedeeld. Een geringe kennis komt overeen met niveau A1. Een gemiddelde kennis omvat de niveaus A2 en B1. Een zeer goede kennis van het Nederlands omvat de niveaus B2, C1 en C2.

Het Nederlands is voor alle studieniveaus belangrijk

Door de kennis van het Nederlands te kruisen met verschillende categorieën werkzoekenden, kunnen we nagaan of bepaalde profielen meer baat hebben bij deze kennis. **In de analyse wordt nagegaan of voor het betrokken profiel wel of geen positief effect op de kans op het vinden van een baan waar te nemen is.**

In voorkomend geval kan het aanbieden van intensieve leerprogramma's aan deze subgroepen tot een betere integratie op de arbeidsmarkt leiden. In de context van een beperkt overheidsbudget kan het ook zinvol zijn de toegang tot dergelijke programma's specifiek voor deze subgroepen te bevorderen.

De analyses naar opleidingsniveau hebben geen uitgesproken verschillen aan het licht gebracht. De resultaten zijn telkens vergelijkbaar met die in tabel (2). Ongeacht hun opleidingsniveau stijgt de kans op het vinden van een baan voor werkzoekenden wanneer ze een hoger kennisniveau van het Nederlands hebben. **De kennis van het Nederlands is dus belangrijk voor alle studieniveaus.**

Het Nederlands is belangrijker in bepaalde beroepssectoren

Wanneer werkzoekenden zich inschrijven bij Actiris, laten ze hun consultant weten welk beroepsdomein hun voorkeur geniet. Deze beroepsdomeinen zijn door Actiris in 23 sectoren ingedeeld. Om te bepalen of kennis van het Nederlands voor bepaalde sectoren belangrijker is dan voor andere, werd een specifiek duurmodel geschat met een interactie tussen de sector waarin werk wordt gezocht en het kennisniveau van het Nederlands¹³. Uit de geschatte resultaten blijkt dat het Nederlands in sommige sectoren belangrijker is dan in andere.

Werkzoekenden op zoek naar een baan **in de verkoop, beveiliging of openbaar bestuur hebben meer dan andere baat bij een gemiddeld of hoog kennisniveau van de Nederlandse taal.** In de twee eerste sectoren gaat het meestal om contacten met klanten die in het Brussels Gewest Nederlandstalig kunnen zijn. De kennis van het Nederlands wordt dus waarschijnlijk meer gewaardeerd door werkgevers in deze sectoren.

(2) RESULTATEN PER KENNISNIVEAU VAN HET NEDERLANDS VAN BRUSSELSE WERKZOEKENDEN MET DE BELGISCHE NATIONALITEIT DIE IN HET FRANS ZIJN INGESCHREVEN

Kennisniveau van het Nederlands	Coëfficiënt	Vertrouwensinterval	t-stat
A1 - inleidend niveau	0,83***	[0,79; 0,86]	-9,6
A2 - intermediair niveau	1	-	-
B1 - drempelniveau	1,05**	[1,00; 1,09]	2,05
B2 - gevorderd niveau	1,20***	[1,14; 1,27]	6,99
C1 - autonoom niveau	1,29***	[1,20; 1,38]	7,17
C2 - volledige beheersing	1,48***	[1,38; 1,59]	10,52

*, ** en *** komen overeen met een significantieniveau van respectievelijk 10 %, 5 % en 1 %.

Bron: berekeningen: BISA-FPB. Aantal waarnemingen (maand-individueel): 245 426

De kennis van het Nederlands **lijkt echter minder belangrijk te zijn in de textielsector en de horeca**. Dit laatste resultaat lijkt het meest verrassend, aangezien in de horeca het werk contacten met deels Nederlandstalige klanten impliceert. Deze sector, die vaak gekenmerkt wordt door moeilijke werktijden en lage lonen, kent echter een vrij groot tekort aan arbeidskrachten. Dit kan ertoe leiden dat werkgevers lagere eisen stellen met betrekking tot de vereiste kennis van het Nederlands. Bovendien telt de sector in de praktijk veel keukenpersoneel, voor wie de kennis van het Nederlands minder belangrijk is.

Vrouwen en inwoners van de arme sikkels hebben meer baat bij kennis van het Nederlands

De kennis van het Nederlands is voor vrouwen nog belangrijker dan voor mannen. Zowel mannen als vrouwen profiteren bij een gemiddeld niveau, maar vrouwen nog meer. Vrouwen hebben ook meer baat bij een hoog kennisniveau van het Nederlands wanneer ze werk zoeken. In het BHG hebben vrouwelijke werkzoekenden dus nog meer dan mannelijke werkzoekenden baat bij een gemiddeld of hoog kennisniveau van het Nederlands.

Dit **geslachtseffect** kan gedeeltelijk worden verklaard door het feit dat **vrouwen vaker werk zoeken in sectoren waar de kennis van het Nederlands meer wordt gewaardeerd, zoals openbaar bestuur of de verkoop**.

Werkzoekenden **die in de arme sikkels wonen, hebben meer dan andere baat bij een gemiddelde kennis van het Nederlands**¹⁴. Dit betekent dat voor de inwoners van deze wijken de kans om een baan te vinden sterker toeneemt bij een gemiddelde kennis van het Nederlands dan voor de andere werkzoekenden.

De inwoners van de arme sikkels zijn niet sterker vertegenwoordigd dan anderen in de beroepssectoren waar het Nederlands meer wordt gewaardeerd. De domeinen waarin werk wordt gezocht, zijn dus geen verklaring. Deze subgroep heeft in feite zelfs minder kans om een baan te vinden. Ze omvat een hoger percentage mensen van niet-Europese origine en wordt zeer waarschijnlijk gediscrimineerd op de arbeidsmarkt. Het is mogelijk dat deze werkzoekenden meer baat hebben bij de kennis van het Nederlands bij het zoeken naar werk, omdat hun **kennis van het Nederlands door werkgevers als een extra positief signaal** zou worden gezien. Dit argument is helaas moeilijk te verifiëren en is in dit stadium slechts een hypothese.

Besluiten en aanbevelingen

Uit deze Focus blijkt dat de kennis van het Nederlands samengaat met een grotere kans op het vinden van een baan voor Franstalige Brusselse werkzoekenden met de Belgische nationaliteit, zelfs voor degenen met een laag kennisniveau. **Daarom is het zinvol te streven naar een minimaal basisniveau van het Nederlands voor alle werkzoekenden**. Programma's zoals Brulingua bieden nu reeds de mogelijkheid online een taal te leren. Het doorverwijzen van werkzoekenden naar dergelijke programma's brengt geen extra kosten voor het Brussels Gewest met zich mee en is dus echt relevant indien deze programma's de basiskennis van de deelnemers daadwerkelijk vergroten.

In deze Focus wordt ook aangetoond dat de kans op het vinden van een baan sterk toeneemt met het kennisniveau van het Nederlands. **Daarom is het ook zinvol om via intensieve leerprogramma's te streven naar Nederlandse taalvaardigheid voor de werkzoekenden**. Dat is het doel van bijvoorbeeld de taalcurricula in kleine groepen waaraan werkzoekenden via de taalcheques van Actiris kunnen deelnemen. **Aangezien dergelijke programma's duurder zijn, zou het interessant kunnen zijn zich te richten op specifieke groepen die meer dan andere baat lijken te hebben bij de kennis van het Nederlands**. Dit is het geval voor werkzoekenden die willen werken in het openbaar bestuur, de verkoop of in beveiliging.

De Brusselse regering is zich bewust van het belang van talenkennis als factor voor de beroepsintegratie en beschouwt het leren van talen als een prioriteit in haar Gewestelijke Beleidsverklaring (2019). De Regering heeft trouwens besloten 30 miljoen van het budget voor het herstelplan (op een totaalbudget van 395 miljoen euro) aan de verbetering van de digitale en taalvaardigheden van de werkzoekenden te besteden. Een deel van de begroting van de Brusselse Regering moet een beleid voor de verbetering van de kennis van het Frans of het Nederlands mogelijk maken voor de Brusselaars die niet minstens één van deze twee talen beheersen. Het zou dan ook **interessant zijn om een analyse uit te voeren, vergelijkbaar met de analyse in deze Focus, voor de subgroep van de Brusselse werkzoekenden van buitenlandse nationaliteit**, om meer doeltreffende maatregelen voor deze specifieke doelgroep te kunnen nemen.

Dit budget zou ook moeten worden gebruikt voor testmodules om het kennisniveau van alle werkzoekenden te beoordelen. Een dergelijke verbetering van de objectivering van het taalniveau en de volledigheid van de informatie zou een grote stap voorwaarts betekenen voor het opzetten van een databank die meer gedegen analyses van het belang van de talen voor de integratie van werkzoekenden op de arbeidsmarkt mogelijk maakt.

De analyse van de relatie tussen de beroepsintegratie en de kennis van het Nederlands zou kunnen worden aangevuld met een causale evaluatie, zodra de databanken zijn verbeterd. **De beoordeling van de impact van leerprogramma's zou het mogelijk maken te analyseren in hoeverre deze programma's het leren van talen effectief mogelijk maken en de loopbaantrajecten van de begunstigen beïnvloeden**. Men zou dan de doeltreffende programma's voorrang kunnen geven en andere kunnen verbeteren, en tegelijkertijd het oorzakelijk verband (en niet uitsluitend de correlatie zoals in deze Focus) tussen de kennis van het Nederlands en de beroepsintegratie kunnen analyseren.

Ten slotte roept het feit dat bijna 30 % van de werkzoekenden in de geanalyseerde steekproef vrijwel geen kennis van het Nederlands heeft, vragen op gezien het tweetalige karakter van het Brusselse Gewest. Een impuls inzake de leerprogramma's voor het Nederlands voor de Franstalige werkzoekenden is dan ook van essentieel belang. Maar het is belangrijk te benadrukken dat de uitdaging van het leren van het Nederlands door Franstaligen uiteraard niet kan worden aangegaan zonder een voortdurende investering van de overheid **in de basis van het leren, dus de lessen Nederlands in het Franstalig onderwijs**.

Bibliografie

- ACTIRIS-VDAB, 2022. *Jaarlijkse gezamenlijke arbeidsmarktanalyse, Observatie van de arbeidsmarkt*, Actiris.
- BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING, 2019. *Gemeenschappelijke Algemene Beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Regeerperiode 2019-2024*.
- BISA, HERMIA J.-P. en P.-P. TREUTENS, 2021. *Recente evolutie van de inkomens in Brussel op wijkniveau*, Focus van het BISA nr. 41.
- JANSSENS R., 2018. *Meertaligheid als opdracht: Een analyse van de Brusselse taalsituatie op basis van taalbarometer 4*, Brussel, BRIO, VUBPRESS.
- JENKINS S. P., 2004. *PGMHZA8: Stata module to estimate by ML two discrete time (grouped data) proportional hazards regression models, one of which incorporates a gamma mixture distribution to summarize unobserved individual heterogeneity (or "frailty")*, Institute for Social and Economic Research, University of Essex.
- VAN DEN BERG G. J., 2000. *Duration Models: Specification, Identification, and Multiple Durations*, Free University Amsterdam.
- VIEW.BRUSSELS, 2019. *Profiel en traject van de werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Monitoring volgens origine*, Observatie van de arbeidsmarkt, Actiris.
- VIEW.BRUSSELS, 2020. *De taalvereisten op de arbeidsmarkt en de talenkennis van de werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Observatie van de arbeidsmarkt, Actiris.

Noten

1. JANSSENS R., 2018. *Meertaligheid als opdracht: Een analyse van de Brusselse taalsituatie op basis van taalbarometer 4*, Brussel, BRIO, VUBPRESS.
2. VIEW.BRUSSELS, 2020. *De taalvereisten op de arbeidsmarkt en de talenkennis van de werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Observatie van de arbeidsmarkt, Actiris.
3. De definitie van Franstalig in deze analyse wordt in de volgende sectie gegeven.
4. Het kennisniveau van het Frans, Nederlands, Engels en Duits kan ook worden beoordeeld door middel van een computertest in de Taalhoek of in een agentschap van Actiris. Slechts een klein deel van de werkzoekenden legt vrijwillig een Nederlandse test af. Deze variabele, die objectiever is, kon daarom niet voor deze Focus worden gebruikt.
5. VIEW.BRUSSELS, 2020. *De taalvereisten op de arbeidsmarkt en de talenkennis van de werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Observatie van de arbeidsmarkt, Actiris.
6. In de cohorten 2013-2019 (→ *Kader 2*), heeft 57% van de werkzoekenden de Belgische nationaliteit.
7. Een analyse van het belang van de kennis van ten minste een van de twee talen voor de beroepsintegratie van buitenlandse werkzoekenden die zich in deze situatie bevinden, is uiteraard relevant. Dit vereist echter een andere methode, die in een latere analyse zou kunnen worden toegepast.
8. Het aantal werkzoekenden met de Belgische nationaliteit die in het buitenland hebben gestudeerd zonder erkenning van de gelijkwaardigheid van het diploma, kan relatief groot lijken. Het betreft hoofdzakelijk werkzoekenden die na hun studies in België zijn aangekomen en vervolgens de Belgische nationaliteit hebben gekregen.
9. "Gebied waar sinds meerdere decennia de op economisch vlak minder begunstigde bevolkingsgroepen zijn geconcentreerd. Het omvat de wijken in het noorden en westen van de eerste kroon die tot de armste van het Brussels Gewest behoren. Deze wijken vormen een sikkels rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot laag-Vorst". Bron: Hermia et al. (2021).
10. De gegevens worden opgeslagen in de databank van Actiris, maar niet maandelijks in het datawarehouse geladen.
11. Dit niveau werd als referentie gekozen omdat het overeenkomt met het niveau van het grootste aantal werkzoekenden. Bovendien is het veld over de kennis van het Nederlands waarschijnlijk niet ingevuld in het dossier van veel werkzoekenden die geen Nederlands kennen. Om een robuustere analyse mogelijk te maken, zou men hun kennisniveau moeten invoeren (niveau A1).
12. Uit de gegevens van de Enquête naar de arbeidskrachten blijkt dat dit aantal uitgaande pendelaars in 2020 en 2021 is gedaald. Deze daling is echter zeer waarschijnlijk het gevolg van de gezondheids crisis en de verminderde activiteit (vooral op de luchthaven van Zaventem) en was waarschijnlijk slechts tijdelijk.
13. Dit werd geanalyseerd aan de hand van interactie-effecten. Een coëfficiënt groter (kleiner) dan 1 geeft in dit geval aan dat het kennisniveau van het Nederlands een belangrijkere (minder belangrijke) factor is voor de beroepsintegratie in de onderzochte sector dan in de overige sectoren. Uitsluitend de sectoren waarvoor significante resultaten werden verkregen, worden in dit deel besproken.
14. Er werd geen significante bijkomende impact waargenomen van een hoog kennisniveau.

WETENSCHAPPELIJKE COÖRDINATIE

Astrid Romain

LEESCOMITÉ

Sabrine Cipriano, Amynah Gangji (BISA), Maritza López Novella (FPB), Mourad De Villers, Jérôme François (Actiris)

VERANTWOORDELIJKE UITGEEFSTER

Astrid Romain - BISA

©2022 Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Alle rechten voorbehouden.